Copa ceràmica amb el primer fragment conegut de la Ilíada

Autor:
Data de publicació: 19-07-2020

La Tassa de ceràmica que conté el primer fragment conegut de la Ilíada

Publicat per Guillermo Caso de los Cobos el 20 de juny 2020 a les 12:25am

La Tassa Nestor al Museu d'Ischia /foto Marcus Cyron a Wikimedia Commons

El 1949 l'arqueòleg italià-alemany Giorgio Buchner va començar a treballar com funcionari de la Superintendència arqueològica de Nàpols, explorant primer el turó de Castiglione i després la vall de Sant Montano al municipi de Lacco Ameno, a l'illa d'Ischia (de gran influència catalana) situada a l'entrada del golf a l'extrem nord de la ciutat napolitana.

Allí va descobrir la Necròpolis de l'antiga colònia grega de Pitecusas, fundada per eubeos d'Erètria i Calcis al segle VIII aC, i que un segle més tard va fundar des d'allí la primera colònia grega ja al continent a la península itàlica, la ciutat de Cumas.

A la necròpolis Buchner va trobar abundants joies, ceràmiques, escultures de terracota, escarabats egipcis, lingots de plom,pesos de teler, eines i molts altres objectes interessants. Però entre tot això va fer un sensacional troballa: entre els rics ajuar de la tomba 168, d'un nen d'entre 10 i 14 anys, es va trobar el 1953 un Kotyle (cotiptic, petita tassa fonda de dues nanses, similar a un skyphos però de mida més petita) de només 10 centímetres de grandària.

La petita tassa de ceràmica va aparèixer trencada en diversos troços que el mateix Buchner va restaurar. Segons Nicholas Coldstream data de 720-700 aC. S'havia fet a l'illa de Rodas i decorada amb l'estil geomètric característic de l'època.

Inscripció de la foto Nestor Cup/domini públic a Wikimedia Commons.

En una de les seves cares té una inscripció gravada, un epigrama de tres versos en l'alfabet eubole escrit de dreta a esquerra, en estil fenici com totes les inscripcions gregues més antigues. S'hi pot llegir:

" (S.A.: . . . . . A (s: s: s: s: s (I am the good nester's cup to drink / whoever drinks from this cup / immediately will seize it the desire for the beautifully crowned Aphrodite)

L'epigrama es refereix a la famosa tassa descrita en un passatge de l'onzè llibre de la Ilíada d 'Homer :

Hecamede es va acostar a una magnífica taula, feta de peus d'acer, polit; i va posar en una font de bronze amb ceba, la seva pròpia delicadesa per a la beguda, la mel recent i la farina de flor Sagrada, i una bella tassa adornada amb claus d'or que l'ancià prendria del seu palau i tenia quatre manetes-cada un entre dos coloms d'or i dos sostenents. Un altre ancià hauria trobat difícil moure aquesta tassa quan després d'omplir ell es va posar a la taula, però Nestor va aixecar sense esforç. En ella la dona, que semblava una deessa, va preparar la beguda per a ells: va abocar el vi Pramnio, el formatge de cabra raspada amb una reixeta de llautó, ruixar la barreja amb farina blanca i els va convidar a beure pel que havia compost la barreja

Homer, iLiad XI. 174

La traducció de la inscripció depèn de com es interpreti la bretxa a l'inici. Pot ser una comparació entre la Copa mateixa i el llegendari Nestor descrit a la Ilíada,o pot ser la identificació de l'objecte com a propietat de Nestor. Fins a la dècada de 1990, aquesta última va ser la proposta més generalment acceptada. Avui en dia el primer que preval.

La investigació i els descobriments de Buchner van servir per fer que l'illa d'Ischia fos reconeguda com la primera colònia de la Magna Grècia. Però el petit vaixell de ceràmica, que va ser batejat com la Copa Nestor,portaria diverses sorpreses més. La inscripció que porta va resultar ser l'exemple escrit més antic de la poesia grega que s'ha trobat fins ara. I no només això, ja que al·ludeix al poema homèric, és la referència escrita més antiga de la Ilíada.

L'investigador Jens Holzhausen vs petita Nestor Cup a Ischia/foto Marcus Cyron a Wikimedia Commons

A més, atès que la inscripció data de l' 720-700 aC estaria bé abans de les dates de cristal·lització de la Ilíada,al voltant del 680-640 aC segons l'especialista difunt, Martin West. Això suggereix que la Copa de Nestor ha d'haver estat molt més famosa que la seva breu descripció de la Ilíada indica. Que porta alguns experts a pensar que Homer estava al·lant a un altre passatge en el cicle èpic en el qual ho descriuria més plenament.

Però hi ha més. Es pot considerar la primera referència coneguda de l'alfabet grec. I ja que l'alfabet en el qual està escrit és el eubolus, també seria el primer precursor que existeix de l'alfabet llatí. Com que l'alfabet eubean, l'utilitzat a l'illa grega d'Euboe, és un dels antics alfabets grecs que tenia un llatí L que semblava un llatí L, molt similar al llatí S, així com altres les formes de les quals s'ha refet amb la forma llatina: la forma de la C punxeguda, la forma de l'punxeguda D i la forma de R. contacte a Pitecusas entre eubeos i etruscs va fer aquest alfabet el que va originar l'Alfabet etrusc, i des d'ella es

I encara hi ha un detall més que fa d'aquest petit got un objecte intrigant i veritablement excepcional. L'Ateneu gramàtic grec de Naucratis,que va escriure entre la fi del segle 2 i principis del segle 3 d.c., durant els regnats de marc Aureli i Commodus,interpreta en el llibre XII de la seva obra Deipnosofistas (la festa dels estudiosos)una descripció completa de la Copa de Nestor (potser sabent la descripció original de l'avui desaparegut cicle èpic). Bé, dues rèpliques que segueixen aquesta mateixa Descripció van ser dipositades al temple de Diana Tifatina a Capua, a pocs quilòmetres a l'interior de Nàpols i Pitecusas. I recordem que Strabón diu que la ciutat de Metaponto, a prop de tarento, va ser fundada pels colons de Pilos que navegaven al costat de Néstor de la guerra de Troia:

Després hi ha Metaponto, que es troba a una distància de 140 estadis del port d'Heraclea. La seva Fundació s'atribueix als homes de Pilos que van navegar des de Troia amb Nestor, per a qui es diu que eren tan pròspers en el cultiu de la terra que van dipositar a Delfos com a ofrena d'una collita d'or.

Stramon, geografia vi. 1.15

Fonts
Isoladischia / What does the long-live Nestor’s Cup hold in store? Remarks on the ... (Barbara Milewska-Wazbinska) / Nestor’s Cup and its Reception (Jasper Gaunt) / Coppa di Nestore (Francesco Valerio) / Giorgio Buchner, Pithekoussai Expedition Magazine 8.4, Penn Museum, 1966 / Wikipedia.